

ਅਪੀਲੀ ਸਿਵਲ।

ਗਰੇਵਰ, ਜੇ. ਸਾਹਮਣੇ

ਕਾਰੂ ਸਿੰਘ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ।

ਬਨਾਮ

ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ - ਜਵਾਬਦੇਹ।

1956 ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 179 ਨੂੰ 1957 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਨੰ. 551 ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ।
ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਕੋਡ (1908 ਦਾ ਧਾਰਾ 144 ਅਤੇ 151-ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਧਾਰਾ 144 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ
ਆਉਂਦਾ) ਦੀ ਅਪੀਲ-ਕੀ ਸਮਰੱਥ-ਅਸਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਕਬਜ਼ਾ-ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ-ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ ਜਿੱਥੇ
ਅਸਲ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ-ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਫ਼ਰਮਾਨ ਜਾਂ ਹੁਕਮ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਜਾਂ ਉਲਟਣ ਦੇ
ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸਟੇਅ ਆਰਡਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ
144 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਹੈ। ਧਾਰਾ 151 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ
ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਹੁਕਮ ਅਪੀਲਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਸੇਧ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਤੱਕ ਸੀਮਾ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ
ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਡਿਲੀਵਰੀ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਡਿਲੀਵਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ
ਜਦੋਂ ਡਿਕਰੀ-ਧਾਰਕ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ-ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ
ਚਿੰਨ੍ਹਾਤਮਕ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਡਿਲੀਵਰੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਇੱਕ ਰੱਦ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ
ਕਬਜ਼ਾ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ।

ਅਸਲ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜਿੱਥੇ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਕੋਡ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਭਾਵ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਮਾਮ ਚੰਦ ਬਨਾਮ ਅਲੀ ਮੁਹੰਮਦ ਅਤੇ ਹੋਰ (1), ਸੁਖਦੇਵ ਦਾਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰੀਤੇ ਸਿੰਘ (2), ਬ੍ਰਿਜ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (3), ਸ. ਖੈਰਨ ਬਨਾਮ ਰਾਘਬੀਰ ਸਿੰਘ (4), 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ; ਮਹਾਰਾਜਾ ਸ਼ਸੀਕਾਂਤਾ ਅਚਾਰਜੀ ਬਨਾਮ ਜਲੀਲ ਬਖਸ਼ਾ ਮੁਨਸ਼ੀ (5), ਪਿਛੇ ਨਹੀਂ; ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਾਮ ਕਾਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਗੋਵਰਧਨ ਲਾਲ (6), ਇਰਫਾਨ ਅਲੀ ਚੌਧਰੀ ਬਨਾਮ ਦ ਕਿੰਗ (7), ਜੋ ਅਲਾ ਪਰਸ਼ਾਦ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਜੀਵ ਐਨ ਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ (8), ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਰਾਰੀ ਲਾਲ ਪੁਰੀ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਪਟਿਆਲਾ, ਮਿਤੀ 30 ਅਕਤੂਬਰ, 1956 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 30 ਅਕਤੂਬਰ, 1956 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਦੇਣਦਾਰ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ਾ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਬਾਬੂ ਰਾਮ।

ਡੀ ਸੀ ਗੁਪਤਾ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

ਗਰੇਵਰ, ਜੋ — ਇਹ ਅਪੀਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਉਸ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਉਸਨੇ ਕੁਝ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਡਿਕਰੀ-ਧਾਰਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ।

21 ਜੂਨ, 1956 ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਭੌਰ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ 187 ਵਿੱਖੇ 5 ਬਿਸਵੇ ਵਾਲੀ ਵਾਹੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਛੁਡਾਉਣ ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਕਾਕੂ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਹੁਣ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹਨ। ਡਿਕਰੀ-ਧਾਰਕਾਂ ਨੇ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਈ। 20,000 ਜੋ ਕਿ ਅਗਾਊਂ ਪੈਸੇ ਹੋਣ ਅਤੇ 21 ਅਗਸਤ, 1956 ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(1) A.I.R. 1934 Lah. 1023

(2) A.I.R. 1917 Pat. 495

(3) A.I.R. 1939 Oudh. 273

(4) A.I.R. 1937 Lah. 350

(5) A.I.R. 1931 Cal. 779

(6) A.I.R. 1935 Lah. 612

(7) A.I.R. 1948 Pat. 418

(8) A.I.R. 1950 Pepsu 22.

23 ਅਗਸਤ, 1956 ਨੂੰ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ 10 ਸਤੰਬਰ, 1956 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਰੰਟ ਵਾਪਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। 9 ਸਤੰਬਰ, 1956 ਨੂੰ ਕਿਲਾ ਨੰਬਰ 140 ਤੋਂ 147 ਦਾ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ਾ। ਡਿਲੀਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਾਕੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ 'ਤੇ ਫਸਲਾਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਕਬਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 10 ਸਤੰਬਰ, 1956 ਨੂੰ, ਹੁਕਮ ਧਾਰਕਾਂ ਨੇ ਜੁਬਾਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਿਸ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਫਸਲਾਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਸਨ, ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ 16 ਸਤੰਬਰ, 1956 ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਅਸਲ ਭੌਤਿਕ ਕਬਜ਼ਾ ਡਿਕਰੀ ਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਵੇ। ਵਾਰੰਟ 20 ਸਤੰਬਰ, 1956 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਉਹ ਉਸੇ ਦਿਨ ਕੁਲੈਕਟਰ ਕੋਲ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। 20 ਸਤੰਬਰ 1956 ਨੂੰ ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਸ਼ਨ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਬਕਾ ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਈਸਟ ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟਸ ਯੂਨੀਅਨ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਸਟੇਅ ਆਰਡਰ ਮਿਲਿਆ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਸ਼ਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਜਾਮਾ ਪਹਿਨਾਉਣ ਵਾਲੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਨੂੰ ਉਸੇ ਦਿਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਾਰੰਟ ਵਾਪਸ ਮੰਗਵਾਉਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਪਰ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਹੁਕਮ ਮਾਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚੇ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਆਰਡਰ ਮਾਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਾਏ ਗਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਡਿਕਰੀ-ਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਬਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਬਜ਼ਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ 21 ਸਤੰਬਰ, 1956 ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਭਾਵ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਸਟੇਅ ਆਰਡਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਛੇ ਵਿੱਚੋਂ ਤਿੰਨ ਨਿਰਣੇ-ਕਰਜ਼ਦਾਰ, ਅਰਥਾਤ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ. ਸਰਲਾ ਦੇਵੀ, ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਨੇ ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਟਿੰਗ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਸਟੇਅ ਆਰਡਰ ਕਬਜ਼ਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਿਆ ਸੀ।

ਸਟੇਅ ਆਰਡਰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਸੇ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਡਿਕਰੀ-ਧਾਰਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪਰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਮਿਤੀ 30 ਅਕਤੂਬਰ, 1956 ਦੁਆਰਾ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕਿਲਾ ਨੰਬਰ 140 ਤੋਂ 147 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਨਿਰਣੇ-ਕਰਜ਼ਦਾਰ. ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਿਲਾ ਨੰਬਰ 140 ਤੋਂ 147 ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ 10 ਸਤੰਬਰ, 1956 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਟੇਅ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿਲਾ ਨੰਬਰਾਂ ਦਾ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ਾ ਡਿਕਰੀ-ਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। .

ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਮਾਮਲੇ ਹਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਵਾਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਧਾਰਾ 47 ਦੇ ਅਧੀਨ ਯੋਗ ਹੈ। ਅਪੀਲ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੁਕਮ ਨੇ ਕੁਝ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਹੁਕਮ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 144 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਫ਼ਰਮਾਨ ਬਦਲਿਆ ਜਾਂ ਬਦਲਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬਹਾਲੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸਟੇਅ ਆਰਡਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਹੁਕਮ ਕੇਵਲ ਧਾਰਾ 151 ਅਧੀਨ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਸੇਧ ਹੀ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗੀ ਨਾ ਕਿ ਅਪੀਲ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਆਰਡਰ XXI ਨਿਯਮ 92 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਸ਼ਨ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁੜ ਬਹਾਲੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਧਾਰਾ 144 ਦੀ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਜਿਹੀ ਬਹਾਲੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਧਾਰਾ 151 ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਉਹੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਜੋ ਸੈਕਸ਼ਨ 144 ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਮਹਾਰਾਜਾ ਸ਼ਸੀਕਾਂਤਾ ਅਚਾਰਜੀ ਬਨਾਮ ਜਲੀਲ ਬਖਸ਼ ਮੁਨਸ਼ੀ (1) ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 151 ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਹਾਲੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਅਪੀਲਯੋਗ ਹੈ। ਕਲਕੱਤਾ ਕੇਸ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸ ਕੇਸ ਦੇ ਕੁਝ ਖਾਸ ਅਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਘੱਟ ਜਾਂ ਘੱਟ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਅਭਿਆਸ ਅਤੇ ਦਿਸਟੀਕੋਣ ਦਾ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 2(2) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ 'ਫ਼ਰਮਾਨ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 47 ਨੂੰ ਧਾਰਾ 144 ਤੋਂ ਵੱਖ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਨਕਲੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਰੱਖਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਹੀ ਸੀ। ਅਪੀਲਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਿਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 144 ਦੇ ਅਧੀਨ ਉੱਠਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਧਾਰਾ 47 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਜੋ ਕਿ ਮੂਲ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਾਂ ਉਲਟਾਉਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸਨ ਪਰ ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਸ਼ਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੁਤੰਤਰ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 47 ਦੇ ਅਧੀਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਕੁਝ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ। ਇਹ ਹੁਣ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 151 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ਼ ਤਾਂ ਹੀ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੇਕਰ ਉਹ ਕੋਡ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਧਾਰਾ 151 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਪੀਲਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਸੋਧ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮਾਮ ਚੰਦ ਬਨਾਮ ਅਲੀ ਮੁਹੰਮਦ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (2) ਵਿੱਚ, ਅਬਦੁਲ ਰਸੀਦ, ਜੇ. ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 144 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਧਾਰਾ 151 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਹਾਲੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਕਲਕੱਤਾ ਕੇਸ ਗਿਆਨੇਦਾ ਸੁੰਦਰੀ ਮੌਜੂਮਦਾਰ ਬਨਾਮ ਚੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਡੇ (3) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 151 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ""

(1) A.I.R. 1931 Cal. 779 "

(2) A.I.R. 1934 Lah. 1023

(3) A.I.R. 1927 Cal. 285

ਧਾਰਾ 144 ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਯੋਗ ਸੀ। ਲਬਿੰਕਟ ਸਿੰਘ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਆਫ ਅਪੀਲ ਅਤੇ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ। ਇਸੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਪਟਨਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਅਵਧ ਦੀ ਚੀਫ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਹਨ: ਸੁਖਦੇਉ ਦਾਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰੀਤੇ ਸਿੰਘ (1) ਅਤੇ ਬਿਜ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਮੇਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (2)। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਪਰ ਮੈਂ ਅਪੀਲ ਦੇ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਨਾਂਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਡਿਕਰੀ-ਹੋਲਡਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ।

ਦੂਸਰਾ ਸਵਾਲ ਜੋ ਡਿਕਰੀ-ਹੋਲਡਰਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਛੇ ਵੈਂਡੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ ਐਮ.ਐਸ.ਟੀ. ਸਰਲਾ ਦੇਵੀ, ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਵੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ, ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਹੁਣ ਸ੍ਰੀ ਦਲੀਪ ਚੰਦ ਗੁਪਤਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ। ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿ 4 ਜੂਨ, 1957 ਨੂੰ, ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਫਰਮਾਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲੰਬਿਤ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ 9 ਅਗਸਤ, 1957 ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਅਪਵਾਦਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ 5 ਅਗਸਤ, 1957 ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਸਰਲਾ ਦੇਵੀ, ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਫਰਮਾਨ ਧਾਰਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੁਝ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਇਆ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਾ-ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ। ਡਿਕਰੀ-ਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਬਹਾਲੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਅਜੇ ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਅਜੇ ਵੀ ਡਿਕਰੀ-ਧਾਰਕਾਂ ਕੋਲ ਸੀ। ਫਰਮਾਨਧਾਰਕਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਕੋਲ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਸੇਧ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਟਿਕਾਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਕੋਈ ਸਟੇਅਮ ਆਰਡਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ

(1) A.I.R. 1917 Pat. 495 .

(2) . A.I.R. 1939 Oudh. 273

ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਦਬਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਵਿਕਰੀ ਹੋਈ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਵਿਕਰੀ ਸਾਰੇ ਵਿਕਰੇਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਵਿਭਾਜਿਤ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਅਪੀਲ ਜੋ ਤਿੰਨ ਵਿਕਰੇਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਰਥਾਤ, ਸਰਲਾ ਦੇਵੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਕਾਇਮ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਟੇਅ ਆਰਡਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਸਰਲਾ ਦੇਵੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਡਿਕਰੀ-ਧਾਰਕਾਂ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਕੋਈ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜੋ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀ-ਐਪਸ਼ਨ ਲਈ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਠਾਏ ਗਏ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪਹਿਲਾ ਨੁਕਤਾ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਬਾਬੂ ਰਾਮ ਦੁਆਰਾ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਫ਼ਰਮਾਨ 20 ਸਤੰਬਰ, 1956 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਸਟੇਅ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ 10 ਸਤੰਬਰ, 1956 ਤੱਕ ਸਮੁੱਚੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਲਾ ਨੰਬਰ 140 ਤੋਂ 147 ਦਾ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਕਬਜ਼ਾ ਵੀ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਫਸਲਾਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਸਨ, ਸਮੁੱਚੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ਾ ਨਾ ਸੌਂਪਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 16 ਸਤੰਬਰ, 1956 ਨੂੰ ਅਸਲ ਜ਼ਮੀਨੀ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਡਿਲੀਵਰੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਕੇ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਸਿਰਫ਼ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਕਬਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਇਸਦੇ ਆਪਣੇ ਅਫਸਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਬਾਬੂ ਰਾਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਕਬਜ਼ਾ ਭੌਤਿਕ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੰਗੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਡਿਲੀਵਰੀ ਹੈ।

ਉਸਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲ ਮੇਰਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ ਹੈ: ਮਾਤਾ ਰਾਮ ਕਾਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਗੋਵਰਧਨ ਲਾਲ (1), ਇਰਫਾਨ ਅਲੀ ਚੌਧਰੀ ਬਨਾਮ ਦ ਕਿੰਗ (2), ਅਤੇ ਜਵਾਲਾ ਪਰਸ਼ਾਦ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਜੀਵਨ ਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ (3), ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਕਬਜ਼ਾ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਪੈਪਸੂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਡਿਕਰੀ ਧਾਰਕ ਨੂੰ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੁਦਈਆਂ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਕਬਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਖੁਦ ਦੇ ਉਲਟ ਕਬਜ਼ਾ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਫ਼ਸਲ ਖੜ੍ਹੀ ਪਾਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਰਸਮੀ ਕਬਜ਼ਾ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਢੇਲ ਦੀ ਥਾਪ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਗੱਲ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਚਾਅ ਪੱਖਾਂ ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਰੱਖੀ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਡਿਲੀਵਰੀ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਚੋਪੜਾ, ਜੇ., ਨੇ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਲੰਮੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਡਿਕਰੀ-ਧਾਰਕ ਦੁਆਰਾ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 12 ਸਾਲ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮਾਤਾ ਰਾਮ ਕਾਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਗੋਵਰਧਨ ਲਾਲ (4) ਵਿੱਚ, ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦਾ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ਾ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਕੋਲ ਹੋਣ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦੇ ਕੇ ਡਿਕਰੀ-ਧਾਰਕ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(1) A.I.R. 1935 Lah. 612

(2) A.I.R. 1948 Pat. 418

(3) A.I.R. 1950 Pepsu 22

(4) A.I.R. 1935 Lah. 612

ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਨਿਰਣੇ-ਕਰਜ਼ਦਾਰਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਨੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਕਿ ਪਿਛਲਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਣੇ-ਕਰਜ਼ਦਾਰਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਚੰਗਾ ਸਿਰਲੇਖ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਤੋਂ 12 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕਬਜ਼ਾ। ਟੇਕ ਚੰਦ, ਅਤੇ ਭਿੜੇ, ਜੇ.ਜੇ. ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਧਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਚੰਦਰਜੀ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਬਹਾਦਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (1) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੋਸਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਕਬਜ਼ਾ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਸੀ, ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸੀ। ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਸ਼ਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ. ਇਹ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ ਅਨਿਯਮਿਤ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੇ ਆਰਡਰ 21 ਨਿਯਮ 36 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਕਬਜ਼ਾ, ਜਿੱਥੇ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ਾ ਉਸ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਸ਼ਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਗੈਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅਜਿਹਾ ਰਸਮੀ ਕਬਜ਼ਾ ਇੱਕ ਤੋਂ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਪੂਰਨ ਤਬਾਦਲੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ. ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰੀਵੀ ਕਾਉਂਸਿਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਕਬਜ਼ਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਸਿਰਫ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ਾ ਹੀ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰੀਵੀ ਕਾਉਂਸਿਲ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੁਲ ਬੈਂਚ, ਜੁਗੋਬੰਧੂ ਮੁਖਰਜੀ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਬਾਈਸੈਕ (2) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੇ ਇਹ ਨਿਯਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਕਵਾਦੀ ਕਬਜ਼ਾ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਭਦਾਇਕ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਉਸ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਧਿਰ ਸਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਪੁਰਾਣੇ ਕੋਡ ਸੈਕਸ਼ਨ 223 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ - ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ

(1) A.I.R. 1917 P.C. 197

(2) I.L.R. 5 Cal. 584

ਸੈਕਸ਼ਨ 223 ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਮੀਨ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 224 ਜਿੱਥੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਡਿਲੀਵਰੀ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਵਿੱਚ, ਸੈਕਸ਼ਨ 224 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਪੁਰਦਗੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਚਿੰਤਨ ਵਿੱਚ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੌਜੂਦ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸਪੁਰਦਗੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਪੁਰਦਗੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ। ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਜੇਗੁਬੰਧੂ ਮਿੱਤਰ ਬਨਾਮ ਪੂਰਨਾਨੰਦ ਗੋਸਾਮੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (1) ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੂਰੇ ਬੈਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਦੁਬਾਰਾ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੇ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿਲਾਮੀ ਵਿੱਚ ਖਰੀਦਦਾਰ ਦੇ ਕੇਸ ਤੱਕ ਵੀ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੇਚਰਲਾਕੋਟਾ ਵੈਕਟਕ੍ਰਿਸਟਨਾ ਰੋ ਬਨਾਮ ਵਤਰੇਵੂ ਵੈਕੱਪਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (2) ਵਿੱਚ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਬੈਚ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਜਾਂ ਰਸਮੀ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਸਮੀਕਰਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਡਿਲੀਵਰੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਡਿਲੀਵਰੀ ਵਾਰੰਟ ਦੇ ਨਾਲ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਡਿਕਰੀ-ਹੋਲਡਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਡਿਲੀਵਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਡਿਲੀਵਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇੱਕ ਰਸੀਦ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਤਸਦੀਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਾਰੰਟ 'ਤੇ ਵਾਪਸੀ ਦੇ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿ ਡਿਕਰੀ-ਧਾਰਕ ਨੂੰ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਲਈ ਹੋਰ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ, ਇਸ ਲਈ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਜਾਂ ਰਸਮੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ।

(1) I.L.R. 16 Cal. 530

(2) I.L.R. 27 Mad. 262

ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਸੀਮਾ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਹੈ (ਅਮਲੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸੀਮਾ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ 'ਤੇ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਹਨ) ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ ਨੂੰ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਡਿਲੀਵਰੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਫ਼ਰਮਾਨ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ- ਧਾਰਕ ਅਤੇ ਨਿਰਣਾ-ਕਰਜ਼ਦਾਰ। ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਇੱਕ ਰੱਦ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਕਬਜ਼ਾ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਜਿੱਥੇ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਭਾਵ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਭਾਵ - Mst. ਖੈਰਨ ਬਨਾਮ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ (1)।

ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਡਿਕਰੀ ਧਾਰਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਸਮਝਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਸੀ ਕਿ 16 ਸਤੰਬਰ 1956 ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਅਸਲ ਭੌਤਿਕ ਕਬਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਜੋ ਮੰਨ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ v ਡਿਕਰੀ-ਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ ਜਿੰਨੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ ਵੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 20 ਸਤੰਬਰ, 1956 ਨੂੰ ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਸ਼ਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਕੀ ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਸ਼ਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਲੰਬਿਤ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਾਉਣੀ ਪਈ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ, ਜੇ ਕੋਈ ਅਮਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲੰਬਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ 10 ਸਤੰਬਰ, 1956 ਨੂੰ, ਕੁਝ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ੇ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਵੰਡ ਦੁਆਰਾ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ

(1) A.I.R. 1937 Lah. 350

ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਿਸ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਡਿਕਰੀ-ਧਾਰਕਾਂ ਨੇ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਡਿਲੀਵਰੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਸ਼ਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਤਾਂ ਜਾਰੀ ਰਹੀ ਜਾਂ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਰਸਮੀ ਕਬਜ਼ਾ ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਸ਼ਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਮਲ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਸਲ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਕਬਜ਼ਾ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ਾ ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਸ਼ਨ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, - ਦੁਰਗਾ ਪ੍ਰਸਾਦ ਜਨਾ ਬਨਾਮ ਦੀਨਬੰਧੂ ਜਨ ਅਤੇ ਹੋਰ (1)। ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਸ਼ਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਤਾਂ ਜਾਰੀ ਸੀ ਜਾਂ ਨਵੀਂ ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਸ਼ਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਜਦੋਂ 20 ਸਤੰਬਰ, 1956 ਨੂੰ ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਸ਼ਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ, ਤਾਂ ਇਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹੋ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਇਹ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਦੂਸਰਾ ਨੁਕਤਾ ਜੋ ਡਿਕਰੀ-ਧਾਰਕਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ 20 ਸਤੰਬਰ, 1956 ਨੂੰ ਕੀਤੇ ਸਟੇਅ ਆਰਡਰ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਾਰੇ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਟੇਅ ਆਰਡਰ ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸੰਚਾਰਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, Gn. ਤਰੁਲਤਾ ਦੇਵੀ ਬਨਾਮ ਬਿਭੂਤੀ ਭੂਸ਼ਣ ਰਾਏ, ਆਦਿ (2), ਐਲ. ਪਰਸ਼ੋਤਮ ਸਰਨ ਬਨਾਮ ਬੀ. ਬਰਹਮਾਨੰਦ ਅਤੇ ਹੋਰ (3)। ਦੀਨ ਦਿਆਲ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (4) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਹ ਦਲੀਲ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਸ਼ਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ

(1) A.I.R. 1918 Cal. 318

(2) A.J.R. 1958 Cal. 467

(3) A.I.R. 1927 A 11. 401

(4) 1953 P.L.R. 478

ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਟੇਅ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਡਿਕਰੀ-ਧਾਰਕਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਅਸਫਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇਸ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ।

ਕੇ.ਐਸ.ਕੇ.

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਹੀਂ ਵਰਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਈ ਪ੍ਰਬਲ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪੂਜਾ ਗੁਪਤਾ